

Tính từ giờ, việc Trung Quốc tiến hành quân sự hóa mặt biển Đông được cho là động thái cực kỳ cao nhất của nước này đối với các vấn đề khu vực. Thực chất hành động cũng như mục đích đằng sau của Trung Quốc để đưa tới không chỉ các nước trong khu vực mà còn tới cả nước lớn như Mỹ.

Nhệng hòn đđo nhân tđo đang ngày càng trđ nên rđc rđi hđn so vđi giá trđ thđc cđa chúng.

Mđ đã chính thđc rút khđi Hiđp đđc các lđc lđđng hđt nhân tđm trung (INF) vào ngày 2/8/2019. Thđa thuđn kiđm soát vđ khí trong kđ nguyên Chiđn tranh Lđnh này nghiệm cđm các tên lđa mđt đđt có tđm phóng tđ 500-5.500 km, và ngày 3/8/2019, tân Bđ trđđng Quốc phòng Mđ Mark Esper đã nói vđi các phóng việc rđng ông muđn tđn công kho tên lđa khđng lđ cđa Trung Quốc càng sđm càng tđt. Trung Quốc đã phđn đđng mđt cách đđy giđn đđ.

Đđu trđ trđu là mđi đe đđa này xuđt hiệc nhđ đđm bùng nđ đáng chú ý nhđt giđa hai nđđc. Việc Trung Quốc quân sđ hóa trên các đđo nhân tđo đ Biệc ông đđđng nhđ đã lên đđn đđnh đđm. Đđu này mđt phđn là vì tính hđu đđng có hđn cđa các cđn cđ này trong các cuđc xung đđt trong tđđng lai, nhệng lý do chđ chđt là phđn đđng đđ đđi và hành đđng đđi trđng vđi các hođt đđng quân sđ hóa cđa Trung Quốc tđ Mđ và các nđđc khác, đe đđa đđn tính hđu đđng cđa các hòn đđo này nhđ mđt tín hiệc chính trđ trong nđđc, đđu mà đđng Cđng sđn Trung Quốc (ĐCSTQ) có thđ đánh giá cao hđn nhiệu so vđi tiđm lđc quân sđ thđc tđ cđa chúng.

Kđ tđ nđm 2013, Trung Quốc đã mđ rđng thêm khođng 12.000 km² trên khđp 7 cđu trúc đđa hình vđi hàng lođt thiđt bđ cđm biệc tđm xa, cđ sđ hđ tđng cđng biệc, đđđng bđng, và các kho nghiệc liệu và vđ khí kiệc cđ hiệc nđm rđi rác. Đđ là mđt đđu đđn quân sđ to lđn, bđt chđp cam kđt trên danh nghđa cđa Chđ tđch Trung Quốc Tđp Cđn Bình nđm 2015 là không quân sđ hóa các đđo và tuyên bđ cđa Bđ Ngođi giao Trung Quốc rđng các cđ sđ hđ tđng phòng thđ cđn thiđt này đđđc cung cđp chđ yđu đđ đđm bđo an toàn hàng hđi và cđu trđ thiên tai.

Bđt chđp quy mô cđa các hòn đđo, nhệng tuyên bđ chđ quyđn mang tính cđc đđan cđa Trung Quốc trong khu vđc và hành vi ép buđc có tính hung hđng cđa hđ đđi vđi các quđc gia có yêu sách khác, cđng thđng giđa các đđng lđc chính trđ và quân sđ cđa Trung Quốc cho thđy hđ hđu nhđ không đđt đđđc thêm thành quđ gì tđ việc mđ rđng hođt đđng tđng cđđng quân sđ trên quđn đđo Trđđng Sa và thđm chí hđ còn

mút mát mát chút. Vìc quân s hóa công khai không giúp Trung Quốc kiếm soát Bin ông trong thòi bình và có l không mang tính quy t đnh trong thòi chin. iou này cng khuy n khích s hi n di n quân s nhi u h n và công khai h n c a M. ông thòi nó cng làm gi m b t c h i đ Trung Quốc s đng bin pháp ngo i giao và xu ng thang trong m t cu c kh ng ho ng. iou này đng ngh a v i vìc gia t ng kh n ng x y ra m t s cu c đng đ mà s có nguy c làm xói mòn h n n a tính h p pháp c a CSTQ.

M có th thúc đ y các đng l c này theo h ng có l i cho mình khi h tranh lu n v cách th c th c thi Chin l c Qu c phòng c a L u N m Góc, nh ng n u h quá m nh tay, CSTQ có th c m th y c n ph i t ng c ng quân s hóa đ duy trì tính h p pháp c a mình.

Trung Quốc th ng cho các tàu dân quân hàng h i bán quân s c a mình ho t đng bên ngoài các c n c trên qu n đ o Tr ng Sa, duy trì chin đ ch qu y r i và ép bu c m nh m ch ng l i các n c ven bin b ng nh ng tuyên b c nh tranh và vi ph m các đ i u kho n trong Công c Liên h p qu c v Lu t bin và phán quy t c a Tòa tr ng tài th ng tr c n m 2016, v n bác b h u h t các tuyên b ch quy n c a Trung Quốc.

Nh ng so v i ho t đng ngày càng m r ng c a Trung Quốc trong vùng ch a phân đnh tr ng đen, s hi n di n quân s trên các c n c c a h t i qu n đ o Tr ng Sa l i m nh t h n. iou n m 2016, c quan tình báo M nh n đnh r ng Trung Quốc có kh n ng trin khai l c l ng đáng k đ n các c n c này vào cu i n m đó. 3 n m sau nh n đnh này, Trung Quốc v n ch a trin khai máy bay chin đ u hay các lo i v khí t m xa khác mà có th t n công các m c tiêu trên đ t li n t i Tr ng Sa, cho dù qu n đ o không ch có kh n ng ch a nh ng v khí đó.

M t l i gi i thích là môi tr ng c a khu v c này không thu n l i đ i v i h u h t các h th ng quân s tiên ti n nh t c a Trung Quốc. N m 2017, truy n thông nhà n c Trung Quốc đ a tin v các bin pháp đ c bi t đ c yêu c u đ b o v ho t đng trin khai các máy bay chin đ u J-11 đ n qu n đ o Tr ng Sa trong th i gian ng n (không n m trong cam k t n m 2015 c a T p C n Bình) tr c tác đng c a s c nóng và đ m c a qu n đ o này. Nh ng báo cáo g n đây h n cho bi t các v n đ v môi tr ng c a Trung Quốc q qu n đ o Tr ng Sa th m chí còn nghiêm tr ng h n, do s c nóng và đ m khi n các c u trúc v v n, thi t b máy móc b h h ng và m t s h th ng v khí th m chí còn b phá h y. iou này đng đ u trong s nh ng m i quan ng i dai đng v kh n ng ch ng ch u c a các hòn đ o nhân

tạo ra các thách thức tiềm ẩn nghiêm trọng đối với Thái Bình Dương – và thành tích tại đây về khả năng bảo vệ đường hàng hải và các sự kiện đang nói chung trong Quân giới phòng nhân dân Trung Quốc (PLA), nội tình trong tham vọng tràn lan.

Các phương tiện trong thời bình nhưng lại là trọng điểm trong thời chiến

Trong thời bình, các hòn đảo này có vai trò hữu ích trong việc giám sát hoạt động trên không và trên biển của các nước đối thủ và nhận mặt các căn cứ phức tạp và các hoạt động bảo vệ bờ biển và dân quân trên biển. Những việc công khai gia tăng khả năng quân sự trên các hòn đảo này không làm gia tăng quy mô kiểm soát dân sự thực tế của Trung Quốc đối với các vùng biển có nhiều người dân và tàu thuyền pháp luật của đối thủ hoạt động, cũng không ngăn chặn được sự hiện diện của tàu chiến và máy bay của Mỹ và các nước khác. Và trong thời chiến, việc tăng cường quân sự hóa như vậy dù thế nào cũng không thể biến thành một lợi thế quyết định đối với Mỹ.

Khoảng cách và số cô lập của các căn cứ này so với Trung Quốc đối lập khiến chúng rất dễ bị ảnh hưởng, và tính hữu dụng về mặt quân sự của chúng sẽ nhanh chóng giảm bớt khi cuộc xung đột kéo dài. Trong giai đoạn đầu của một cuộc căng thẳng, các căn cứ này cung cấp cho PLA các vị trí để triển khai tên lửa và các cuộc không kích đầu tiên như tiếp viên tàu và máy bay. Những quần đảo Trường Sa cách đây 1.300 dặm tiếp viên gần nhất của nước này - các căn cứ hải quân và không quân của Trung Quốc trên đảo Hải Nam - hơn 500 hải lý. Gần quần đảo này hơn nhiều là Philippines, một đồng minh đôi khi cũng thuộc của Mỹ nhưng ngày càng nghiêng về những ý định của Trung Quốc.

Quần đảo này cũng là một tiêu chí định, tăng đối nội và biệt lập mà không có cái gì là tài sản dân sự trên đó và hầu như không có khả năng che chắn hay bảo vệ, đặc biệt là trước các loại vũ khí tấn công chính xác tầm xa mới, những cuộc đột kích trên đảo và hoạt động bất hợp pháp mà quân đội Mỹ đang triển khai. Trong một cuộc xung đột với Mỹ, khi các căn cứ này bị hư hại và xuống cấp do các cuộc không kích và tấn công tên lửa, việc sửa chữa và tiếp viên sẽ trở nên ngày càng tốn kém và đầy thách thức, khiến PLA phải dùng đến lực lượng tàu chiến và không quân yểm trợ mà họ có lẽ mong muốn sử dụng để bảo vệ những nội khác hơn là các hòn đảo mà tính hữu dụng của chúng đang nhanh chóng giảm sút.

Giá trị chiến lược của các căn cứ của Trung Quốc trên quần đảo Trường Sa cũng rất lớn. Các căn cứ này cách eo biển Singapore và có vai trò then chốt hơn 800 hải lý và cách các tuyến đường biển thay thế gần nhất, eo biển Sunda và Lombok của Indonesia, hơn 1.600 hải lý. Vị trí trung tâm này của các căn cứ có thể giúp Trung Quốc kiểm soát khu vực phía trong vùng Biển Đông nhưng không kiểm soát được những nút thắt trên biển ở trong và ngoài vùng biển này.

Trong một cuộc xung đột, với sự giúp đỡ từ Mỹ và các đối tác liên minh khác, các nước láng giềng của Trung Quốc xung quanh Biển Đông có thể đóng cửa những nút thắt đó để ngăn chặn các hạm đội hải quân và tàu thuyền của Trung Quốc. Thay vì những giao lộ mang tính sống còn trên biển mà Trung Quốc dựa vào đó để vận chuyển 80% năng lượng nhập khẩu của mình, Trung Quốc có thể thấy mình ở vị trí kiểm soát của một cái hồ nước sâu, khi xét tới những trở ngại khác đối với quần đảo này.

Xây dựng các hòn đảo và tính hợp pháp

Những hòn đảo và giá trị chiến lược và tác chiến của các căn cứ này đòi hỏi phải có một học thuyết thay thế rằng họ việc xây dựng chúng: tính hợp pháp trong vai trò cai trị và ưu thế chính trị của CSTQ.

Một nghiên cứu gần đây của Paul Musgrave và Daniel cho rằng các dự án quốc gia hoành tráng với phí tổn lớn hơn cả lợi nhuận chiến lược rõ ràng, như sáng kiến “Vành đai và Con đường”, thường là những nỗ lực nhằm lấy lợi ích tính hợp pháp trong nước hay bên ngoài vị trí của nhà nước Trung Quốc trong hệ thống cấp bậc quốc tế. Thông qua lòng kính này, hàng nghìn triệu đô la của tài trợ và những đường băng, nhà chèo máy bay, nhà kho và trục sự rộng lớn được xây dựng trên quần đảo Trường Sa không chỉ mang lợi ích giá trị quân sự mà còn có thể cung cấp vận động chính trị mang tính tổng thể cho chế độ của Trung Quốc.

Việc củng cố ưu thế của CSTQ và vị trí đứng đầu của Trung Quốc trong hệ thống cấp bậc khu vực Đông Nam Á có lẽ không phải là lợi ích duy nhất của các căn cứ trên Biển Đông, những đường bờ biển là lợi ích quan trọng nhất. Ngay cả những nền phẩm gần đây của CSTQ cũng ủng hộ học thuyết xây dựng đảo như là một cách thể hiện “quyết tâm vàng” của nước này trong việc “bỏ vào chỗ quyên” của Trung Quốc.

Lợi dụng sự lo lắng của Trung Quốc để hèn nhát hoạt động quân sự hóa

Nếu Mỹ rút quân khỏi khu vực để làm dịu bớt những lo lắng của Trung Quốc trước sự hiện diện ngày càng mạnh mẽ của Mỹ ở khu vực này, thì nhiều khả năng Trung Quốc sẽ tận dụng cơ hội trên để củng cố vị thế của mình thay vì hài lòng với những thành quả đã đạt được cho đến nay. Tuy nhiên, sự hiện diện của quân đội Mỹ tại Biển Đông nhìn chung cũng đã làm tăng độ nhạy cảm của chính quyền Trung Quốc đối với việc kích động những phản ứng quân sự thậm chí còn mạnh mẽ hơn và thúc đẩy sự can thiệp nhiều hơn vào ngoại giao, dù không chắc có hiệu quả hay không, với các nước láng giềng.

Trước khi hành xử của CSTQ, Mỹ nên tránh việc phô trương lực lượng một cách vô cớ, điều sẽ dẫn đến phản ứng leo thang của Trung Quốc. Điều đó cho Mỹ và các đồng tác của họ không gian rộng lớn để thực hiện các chính sách quyết đoán để sức tin cậy nhằm phòng ngừa các kịch bản xung đột nguy hiểm nhất, đồng thời ngăn cản Trung Quốc tăng cường quân sự quần đảo Trường Sa./.

Steven Stashwick là một nhà văn, nhà nghiên cứu độc lập tại thành phố New York. Các phân tích của ông tập trung vào các vấn đề an ninh và hàng hải Đông Á. Bài viết được đăng trên trang [Foreign Policy](#).

Ngọc Diệp (gt)